

Η πρώτη μου Ιστορία

Το έπος του '40

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑΣ

Εικονογράφηση
Ναταλία Καπατσούλια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η πρώτη μου ιστορία

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑΣ

Το έπος του '40

Εικονογράφηση
Ναταλία Καπατσούλια

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το όνομά του πουθενά δε θα το συναντήσεις,
όπου κι αν ψάξεις, όσο κι αν ρωτήσεις.
Στης Αλβανίας τα βουνά πολέμησε με ανδρεία,
σ' όλους απέδειξε της ψυχής του την αξία
Για την πατρίδα του ήξερε πως πολεμούσε,
ενάντια σ' έναν εχθρό που αγέρωχα κοιτούσε.

Ποιος είναι ο ήρωας της ιστορίας μας;

Αέρα! Ορμήστε να τους διώξουμε από δω,
στη θάλασσα να πέσουν, ξανά να μην τους δω!

Ένας στρατιώτης στο αλβανικό μέτωπο.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 1939 - ΑΘΗΝΑ

Στον δρόμο ο ήρωάς μας πουλάει εφημερίδες,
παντού φωνάζει πρωτοσέλιδα κι επικεφαλίδες.

Εισβολή της Γερμανίας στην Πολωνία!

Ο Άξονας δυνατός όσο ποτέ!

Κίνδυνος ανάφλεξης
σε ολόκληρη την Ευρώπη!

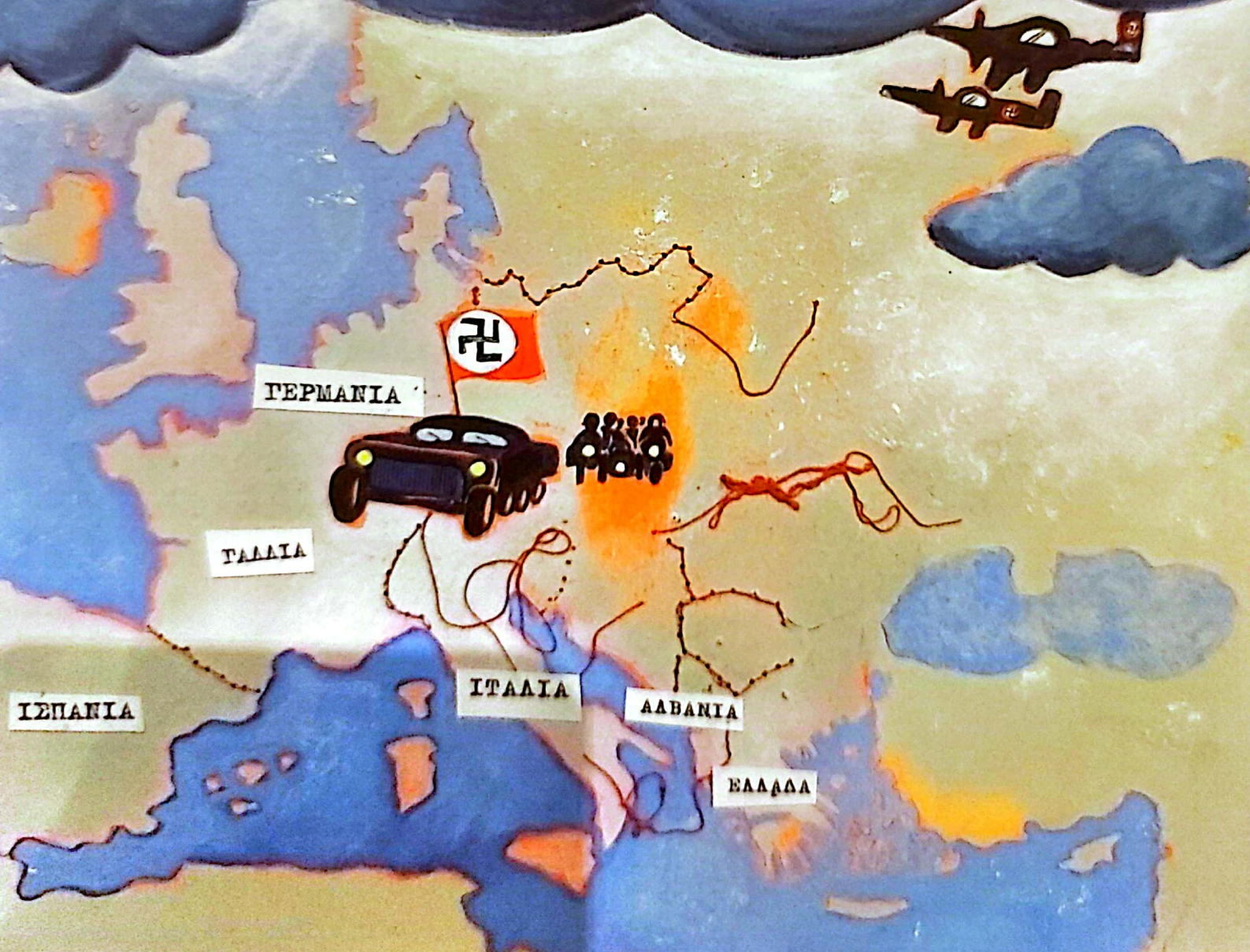
Άξονας: Η γερμανοιταλική συμμαχία.

Τα νέα απ' την Ευρώπη τον ανησυχούν,
μα κι οι Ιταλοί, οι γείτονες, δεν ξέρει τι ζητούν.
Γιατί στην Αλβανία μπήκανε με ένα σωρό στρατό;
Για την Ελλάδα, λένε, πάνε... Μα είναι δυνατό;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1940 - ΑΘΗΝΑ

Ο πόλεμος απλώνεται σε όλη την Ευρώπη,
σαν κάποιος να πετά ένα θανατηφόρο τόπι.
Κι όλοι το βλέπουν πια πως πλησιάζει στην Ελλάδα,
στα νέα το διαβάζουνε βδομάδα τη βδομάδα.

Τορπίλισαν το καταδρομικό «Έλλη» έξω από την Τήνο!

Μα, ποιοι το έκαναν; Γιατί;

Εγώ λέω πως ήταν Ιταλοί!
Θέλουν να μας προκαλέσουν!
Σε πόλεμο πάνε να μας μπλέξουν!

Αμήχανος ο ήρωας παρακολουθεί,
το ξέρει πια: ο πόλεμος ακολουθεί...

ΛΙΓΟ ΑΡΓΟΤΕΡΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΓΕΙΟ ΜΟΥΣΟΛΙΝΙ

Θα τους πατήσω κάτω τους Έλληνες! Θα τους εξαφάνισω!
Κανείς δε θα σταθεί εμπόδιο στα σχέδιά μου.
Εγώ θα φτιάξω τη Νέα Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.
Εγώ θα γίνω ο νέος αυτοκράτορας!

Μουσολίνι: Πρωθυπουργός της φασιστικής Ιταλίας.

Μα, εξοχότατε, οι δυνάμεις που προτείνετε να χρησιμοποιήσουμε είναι ελάχιστες...

Πώς θα περάσουμε όλα αυτά τα βουνά;

Σωπάτε, φοβητσιάρηδες!
Θα τους διαλύσουμε!

Δε λέω, οι Έλληνες έχουν αδύναμο στρατό, αλλά..

Σε μια εβδομάδα θα πίνω τον καφέ μου
στην Αθήνα με τον Χίτλερ.

Μήπως να κινηθούμε
πιο γρήγορα;

Μη μας πιάσει ο χειμώνας...

Εμπρός! Επίθεση στα τέλη του Οκτώβρη!

Χίτλερ: Αρχηγός της ναζιστικής Γερμανίας, σύμμαχος του Μουσολίνι.

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 - 3.00 Π.Μ. ΟΙΚΙΑ ΙΩΑΝΝΗ ΜΕΤΑΞΑ

Πρέσβη, τι ζητάτε τέτοια ώρα;
Έπρεπε να με επισκεφτείτε τώρα;

Ένα τηλεσίγραφο, εξοχότατε, σας φέρνω.
Δύσκολη η θέση μου — με τα λόγια δεν τα καταφέρνω.

Μεταξάς,
πρωθυπουργός
της Ελλάδας.

Εμανουέλλε Γκράτσι,
Ιταλός πρέσβης

Η ιταλική κυβέρνηση ζητάει
από την ελληνική να μην εμποδίσει
τον ιταλικό στρατό να καταλάβει
τα ελληνικά εδάφη.
Εάν ο ιταλικός στρατός
συναντήσει αντίσταση,
θα ακολουθήσει πόλεμος.

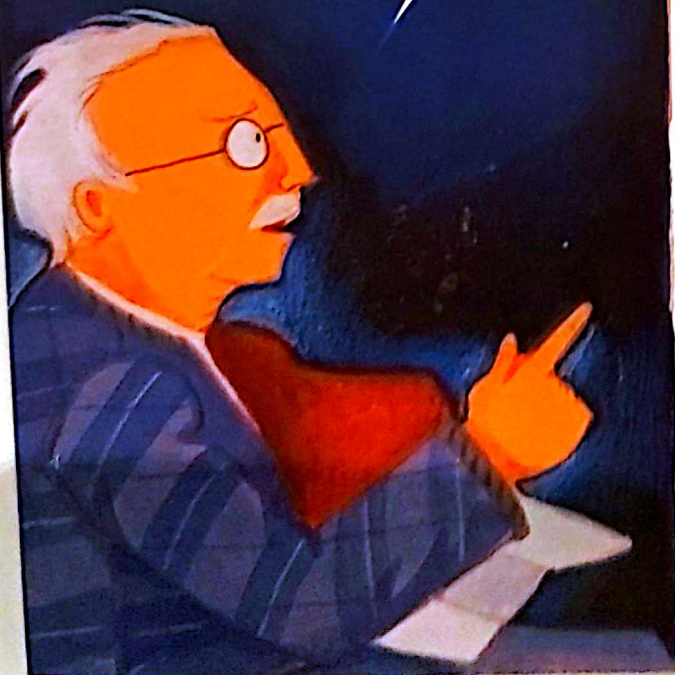
Δηλαδή, μου ζητάτε να παραδώσω την πατρίδα μου;

Τότε, δεν έχω άλλη λύση παρά να επιλέξω τον πόλεμο!

Μάλιστα, εξοχότατε!

Δεν είναι απαραίτητο..

Όχι, κύριε! Όχι!
Ποτέ ο στρατός σας δε θα καταλάβει την Ελλάδα.
Μ' ανδρεία θα σας πολεμήσουμε, μα και με φρονιμάδα!

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 - ΠΡΩΙ

Η Ελλάδα σε πόλεμο με την Ιταλία!

Άρχισαν οι εκθροπραξίες!

Βασιλιάς, πρωθυπουργός:
«Πολεμήστε υπέρ βωμών και εστιών!».

Μέρα γιορτής είναι η σημερινή, μέρα χαράς,
κι ας φυσάει από τα βουνά ένας τρελός βοριάς.

Θα τους νικήσουμε τους Ιταλούς!

Πάμε όλοι στον στρατό να καταταγούμε!

Με τους Ιταλούς στο μέτωπο θα τα πούμε!

Ζήτω η Ελλάδα!

Ζήτω!

Κι έτσι, περνούν οι μέρες, μπαίνει ο χειμώνας,
βαραίνει απ' το χιόνι του στρατιώτη ο χιτώνας.

Στα ελληνικά εδάφη έχουν μπει οι Ιταλοί,
μα οι Έλληνες τους διώχνουνε σκαλί σκαλί.

Τότε είναι που φεύγει κι ο ήρωάς μας για την Αλβανία,
μ' ένα φυλαχτό στην τσέπη και μια φωτογραφία.

Τέλος Νοέμβρη φτάνουν χαρμόσυνα τα νέα,
την Κορυτσά κατέλαβε ο στρατός φωνάζοντας «Αέρα»!

Γλέντι στους δρόμους στήνεται, κόσμος παντού γιορτάζει,
τον Μουσολίνι και τους Ιταλούς κανείς δε λογαριάζει.

Ντούτσε «Ηγέτης» στα ιταλικά
Τιμητικός τίτλος που
χρησιμοποιούσε ο Μουσολίνι

Με το χαμόγελο στα χείλη,
πάν' οι φαντάροι μας μπροστά
και γίνανε οι Ιταλοί ρεζίλι,
γιατί η καρδιά τους δε βαστά.

Βάζει ο Ντούτσε τη στολή του
και τη σκούφια την ψηλή του,
μ' όλα τα φτερά,
και μια νύχτα με φεγγάρι
την Ελλάδα πάει να πάρει,
βρε τον φουκαρά!

Κορόιδο Μουσολίνι,
κανείς σας δε θα μείνει.

Μα ο ελληνικός στρατός δε σταματά στην Κορυτσά,
ως τα Χριστούγεννα θα φτάσει ακόμα πιο ψηλά!

Α Ε Ρ Α Α Α

ΑΓΙΟΙ ΣΑΡΑΝΤΑ

ΠΟΓΡΑΔΕΤΣ

ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ

ΧΕΙΜΑΡΡΑ

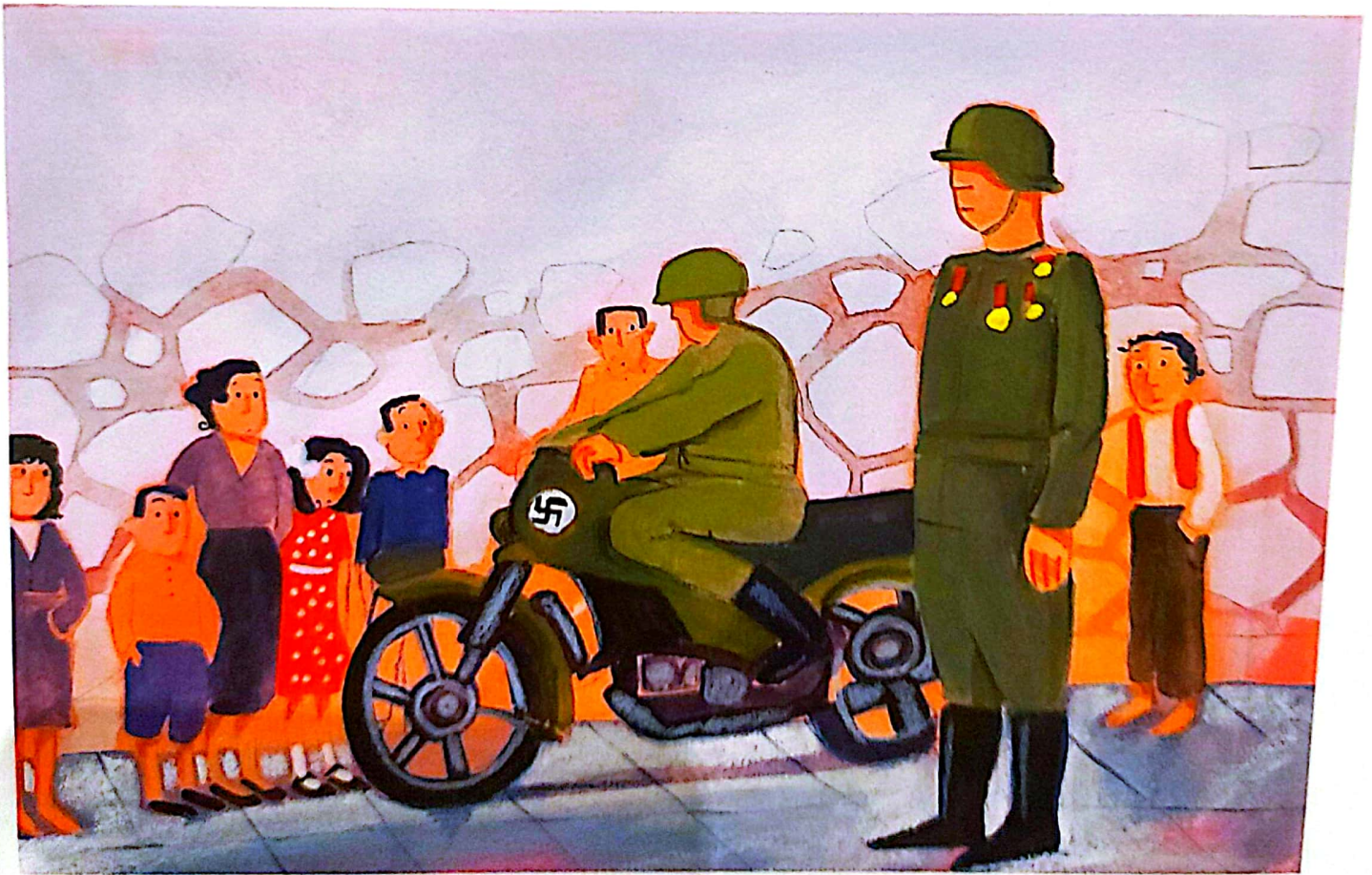
Ο χειμώνας, όμως, είναι βαρύς —όλα τα παγώνει—,
υποφέρουν οι στρατιώτες απ' το κρύο κι απ' το χιόνι.

Να έρθει η άνοιξη προσμένουν, τα λουλούδια να ανθίσουν,
νικητές να επιστρέψουν, τη σημαία ν' ανεμίσουν.

Όμως αυτή η άνοιξη χαρά δεν πρόκειται να φέρει,
στους Έλληνες ο πόλεμος στήνει απαίσιο καρτέρι.
Οι Γερμανοί θα επιτεθούν πριν τη Μεγαλοβδομάδα,
να κατακτήσουν θέλουν όλη την Ελλάδα.

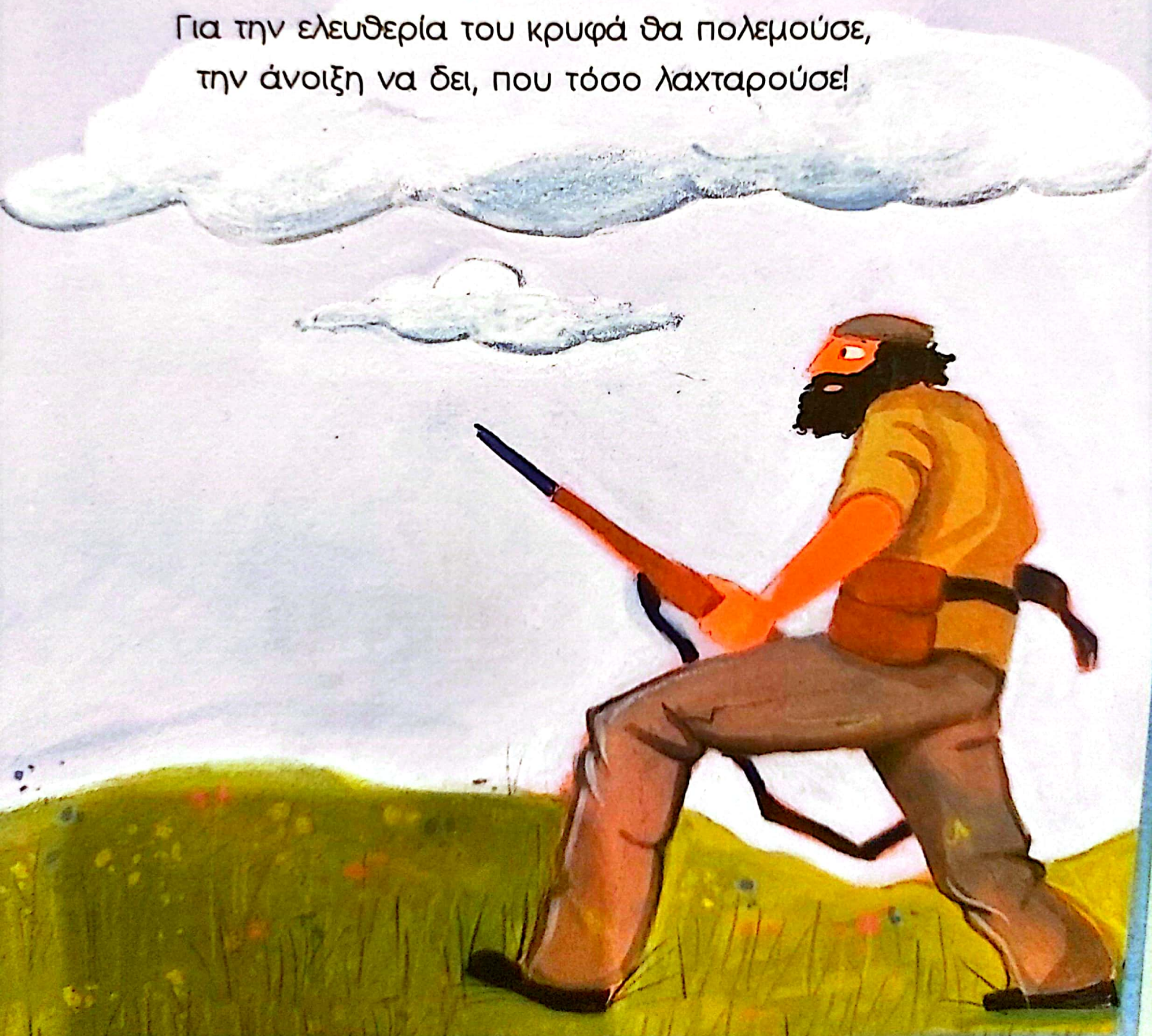

Μεγαλοβδομάδα: Η εβδομάδα από την Κυριακή των Βαίων
ως την Κυριακή του Πάσχα.

Όσο κι αν αντιστάθηκε ο στρατός,
όσο κι αν τρόμαξε ο εχθρός,
την Ελλάδα οι Γερμανοί την κατακτήσαν
και τα όπλα τους παντού τα στήσαν.

Ο ήρωάς μας γύρισε σπίτι μια νύχτα νηστικός,
άπλυτος, βρόμικος, μα στην καρδιά ζεστός.
Για την ελευθερία του κρυφά θα πολεμούσε,
την άνοιξη να δει, που τόσο λαχταρούσε!

Τριάμισι χρόνια πέρασαν ως την απελευθέρωση,
ως του κατακτητή την τελική εξουδετέρωση.

Τριάμισι χρόνια πείνας, αντοχής
και σιδερένιας, μαύρης Κατοχής.

Μα όταν υψώθηκε ξανά η ελληνική σημαία,
γιορτάσαν όλοι σαν μια παρέα
Το μέλλον αισιόδοξοι κοιτούσαν,
την άνοιξη που όλοι τους ποθούσαν!

Μαθαίνω περισσότερα

Β' Παγκόσμιος πόλεμος στην Ελλάδα

Ο πόλεμος ξεκίνησε στις 28 Οκτωβρίου 1940 με την επίδοση του τελεσιγράφου εκ μέρους των Ιταλών στον πρωθυπουργό Ιωάννη Μεταξά.

Συνεχίστηκε με την επέμβαση των Γερμανών στις 6 Απριλίου 1941 και τερματίστηκε στις 23 Απριλίου 1941 με τη συνθηκολόγηση της Ελλάδας.

Η αντίσταση που πρόβαλε ο ελληνικός στρατός αλλά και ο απλός λαός στον κατακτητή θεωρείται από πολλούς ιστορικούς πολύ μεγάλης σημασίας για την εξέλιξη του πολέμου, καθώς υποχρέωσε τους Γερμανούς να καθυστερήσουν την επίθεσή τους στη Σοβιετική Ένωση, με αποτέλεσμα να τους πιάσει ο χειμώνας και, τελικά, να ηττηθούν. Μετά τη συνθηκολόγηση της Ελλάδας, η χώρα χωρίστηκε σε τρεις ζώνες κατοχής: την Ιταλική, τη Γερμανική και τη Βουλγάρικη. Η περίοδος της Κατοχής ήταν πολύ σκληρή για όλους τους Έλληνες, αφενός εξαιτίας της σκληρότητας των κατακτητών, αφετέρου εξαιτίας της έλλειψης βασικών αγαθών σίτισης.

Έτσι, κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Λιμού του χειμώνα 1941-42, υπολογίζεται ότι έχαναν τη ζωή τους κάθε μέρα μόνο στην Αθήνα γύρω στα 300 άτομα. Όμως, μέσα σ' αυτές τις δύσκολες συνθήκες δημιουργήθηκαν πολλές εστίες αντίστασης, τόσο μέσα στις μεγάλες πόλεις όσο και στην ύπαιθρο. Οι αντιστασιακές αυτές οργανώσεις έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην απελευθέρωση της χώρας αλλά και στην εξύψωση του ηθικού των υποταγμένων Ελλήνων. Η χώρα απελευθερώθηκε επίσημα στις 12 Οκτωβρίου 1944, όταν έφυγαν και τα τελευταία στρατεύματα κατοχής από την Αθήνα.

Α Ε Ρ Α Α Α

Οι Έλληνες και το έπος του '40

Οι προκλήσεις των Ιταλών κατά της Ελλάδας είχαν αρχίσει πολύ καιρό πριν την επίσημη έναρξη του πολέμου. Αποκορύφωμα αυτών των προκλητικών ενεργειών ήταν ο τορπιλισμός του καταδρομικού «Έλλη», που βρισκόταν έξω από το λιμάνι της Τήνου για τον εορτασμό της Κοίμησης της Θεοτόκου, στις 15 Αυγούστου 1940. Τότε η κυβέρνηση του Ιωάννη Μεταξά, που μέχρι εκείνη τη στιγμή κρατούσε μια ουδέτερη στάση, κατάλαβε πως οι Ιταλοί προετοιμάζουν το έδαφος για μια επίθεση κατά της Ελλάδας και τάχθηκαν με τη μεριά των Συμμάχων.

Αυτό πυροδότησε τον θυμό του Μουσολίνι, που διέταξε την κατάληψη της Ελλάδας. Μόνο που τα σχέδιά του σκόνταψαν στην αποφασιστικότητα των Ελλήνων αλλά και στον καλό αμυντικό σχεδιασμό της χώρας. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα του 1940-41, ο Μουσολίνι έγινε θύμα σκληρής κριτικής, ειρωνείας, γέλιου και διακωμώδησης από όλους τους Έλληνες, ενώ τραγουδία όπως το «Κορόιδο Μουσολίνι» ή το «Βάζει ο Ντούτσε τη στολή του» (και τα δύο τραγουδισμένα από τη Σοφία Βέμπο) γνώρισαν τεράστια επιτυχία, εμψυχώνοντας τον λαό αλλά και τους στρατιώτες.

Β' Παγκόσμιος πόλεμος στον κόσμο

Ήταν ο μεγαλύτερος και φονικότερος πόλεμος στην ιστορία της ανθρωπότητας, στον οποίο πήραν μέρος τα περισσότερα έθνη. Στον πόλεμο αυτό οι Συμμαχικές δυνάμεις (όπως ονομάζονταν οι δυνάμεις του συνόλου των εθνών που συμμετείχαν) αντιμετώπιζαν τις δυνάμεις του Άξονα (Γερμανία, Ιταλία, Ιαπωνία) και των συμμάχων τους. Ξεκίνησε την 1η Σεπτεμβρίου 1939 στην Ευρώπη με

την εισβολή των Γερμανών στην Πολωνία, ενώ στην Ασία είχε ξεκινήσει δύο χρόνια νωρίτερα. Τερματίστηκε στις 30 Απριλίου 1945 στην Ευρώπη με την αυτοκτονία του Αδόλφου Χίτλερ, του αρχηγού της ναζιστικής Γερμανίας, και τη συνθηκολόγηση των διαδόχων του, ενώ στην Ασία τερματίστηκε τέσσερις μήνες αργότερα, με την παράδοση των Ιαπώνων μετά τη ρίψη των δύο ατομικών βομβών στη Χιροσίμα και στο Ναγκασάκι. Υπολογίζεται πως εξαιτίας του πολέμου έχασαν τη ζωή τους γύρω στα 80 εκατομμύρια άνθρωποι σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Σημείωμα για τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς

Η σειρά «Η πρώτη μου Ιστορία» έχει ως στόχο να αφηγηθεί σαν παραμύθι στα παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας στιγμές από την ιστορία του τόπου μας, μέσα από τη ζωή των προσωπικοτήτων που τη σημάδεψαν.

Όμως, η αφήγηση τέτοιων «παραμυθιών» γίνεται πιο δύσκολη όταν φτάνουμε στα νεότερα χρόνια, καθώς η απόσταση του χρόνου μικραίνει, ο μύθος που περιβάλλει πρόσωπα και γεγονότα ξεθωριάζει, ενώ η μνήμη, σε πολλές περιπτώσεις, είναι ακόμα ζωντανή.

Το έργο του σύγχρονου αφηγητή γίνεται δυσκολότερο όταν καλείται να περιγράψει και να αιτιολογήσει πράξεις εξαιρετικής βίας ή να ερμηνεύσει συμπεριφορές ανθρώπων με τρόπο αντικειμενικό.

Γι' αυτό, λοιπόν, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί που θα διαβάσουν αυτές τις ιστορίες μαζί με τα παιδιά θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στη χρήση των εννοιών «καλός» και «κακός», καθώς είναι πολύ εύκολο να τα οδηγήσουν σε λανθασμένα συμπεράσματα και χαρακτηρισμούς που διχάζουν τους ανθρώπους και τους χωρίζουν σε στρατόπεδα.